

<https://doi.org/10.5817/NR2019-2-5>

Doktorandská publikace očima doktorandky

PAUČOVÁ, L., ŠAUR, J. (eds): *Mladá slavistika III – Slavistika mezi generacemi*. Brno: Masarykova univerzita, 2018. ISBN 978-80-2109095-8.

V pořadí již šestý sborník, v němž uveřejňují své práce doktorandi Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, nese název *Mladá slavistika III*, s podtitulem *Slavistika mezi generacemi*. Svým zaměřením se jedná o deset badatelských výstupů doktorských studentů napříč různými slavistickými obory.

Knihu otevírá studie prof. Ivo Pospíšila, *Literární historie jako reflexe paměti a hodnoty (se zřetelem ke slovanským literaturám)*, která se zabývá revitalizací literární historie od počátku 21. století. Příčiny dlouhodobého vytlačování literární historie na okraj autor shledává v nástupu literární teorie a synchronního a funkčního přístupu, v jehož rámci se ale hledaly cesty k „nové literární historii“. Prof. Pospíšil navrhuje přistupovat k novým dějinám národních literatur z českého hlediska, tj. z hlediska zkušenosti české národní literatury, obecněji z hlediska mezislovanské a středoevropské kulturní zkušenosti.

Prvním z příspěvků doktorských studentů, je článek Michala Alexy, *Metafikční strategie nedůvěry polské básnické Generace 68 ve vybraných filmech Krzysztofa Kieślowského*, který zkoumá hlavní spojitosti polské básnické Generace 68, jež se snažila vymezit vůči tzv. nezobrazenému světu, a raných filmů Krzysztofa Kieślowského. Autor zde zdatně analyzuje Barańczakovo dílo *Neufni i zadufani* a na příkladech básní několika polských autorů Generace 68 dokládá zájem této skupiny o média a sféru úředního jazyka. Vzájemnou souvislost mezi polskou Generací 68 a filmovou tvorbou Kieślowského shledává M. Alexa v analogickém požadavku bezprostřednosti a popisu současné reality, ve společném pozdějším odmítnutí tohoto stanoviska a v existenci společného širokého tématu jazyka.

Další studie, nesoucí název *První světová válka v díle Fráni Šrámka*, je badatelským výstupem Ivety Bůžkové. Jak už název napovídá, je věnována osobním válečným zkušenostem Fráni Šrámka, které se odrazily v jeho dílech. I. Bůžková zde představuje Šrámka v novém světle, tedy nejen jako básníka „mládí“, ale poukazuje na spisovatelovy válečné zážitky, které se promítly do jeho prózy i dramatických děl *Hagenbek*, *Zvony*, *Soud*, do sbírky povídek *Žasnoucí voják*, románu *Tělo* a výboru válečné korespondence *Listy z fronty*, které byly vydány posmrtně Šrámkovou ženou Miloslavou Hrdličkovou. Šrámka zde autorka zachycuje jako jednoho z nejhlasitějších odpůrců vojny a první světové války.

Třetí příspěvek, *Tvorba Anny Horákovéj-Gašparíkovéj v obrazech doby*, je výsledkem bádání Hany Hrancové o osobní archivářce prezidenta T. G. Masaryka. Horáková-

-Gašparíková se vypracovala mezi slovenskou intelektuální a politickou elitu. Doktorandka se zde zaměřila na nedostatky, které byly Horákové-Gašparíkové vyčítané, její dílo jako celek však považuje za přínosné. Tvorba archivářky o Masarykovi byla často kritizována pro svoji neobjektivnost, což Hrancová přisuzuje nízkému věku autorky a jejímu obdivnému názoru na Masaryka.

Další částí sborníku je příspěvek, jehož autorkou je Eliška Jiráňová, a je věnován překladateli, tlumočníku, spisovateli a diplomatovi Čedomiru Cvetkovičovi, který jako jeden z mála zasvětil svůj život výzkumu srbsko-finských vztahů, stopy čehož nalézáme i v současnosti. E. Jiráňová zde zdárně mapuje Cvetkovičův životní příběh a zasazuje jej do kontextu srbsko-finských vztahů.

Jana Kobzová ve studii *Etymológia príbuzenských termínov v západoslovanských a jihoslovanských jazykoch* zkoumá původ slov označujících příbuzenské vztahy v jihoslovanských a západoslovanských jazycích a dokládá, že etymologie převážné většiny termínů sahá do indoevropského období. Za zmínku stojí autorčin objev několika odchylek, jako například vliv turečtiny na jihoslovanské jazyky.

Následuje článek Kateřiny Judith Krulišové, *Teroristický čin jako rituál obětování a literární mýtus o teroristovi-revolucionáři v ruské literatuře druhé poloviny 19. a počátku 20. století*, v jehož úvodu je popsán počátek prototypu ideálního teroristy a základy mýtu o teroristovi-revolucionáři. Autorka se dále věnuje vývoji literární postavy teroristy, která prošla na počátku 20. století velkou proměnou, také je zkoumán rozvoj literárního mýtu a samotný rituál obětování. K. J. Krulišová dochází k závěru, že teroristický čin se v principu podobá starověkým obětním rituálům.

Krystyna Kuznietsova a její studie *Hledání národní identity v obrazech postav ukrajinské literatury poslední let (na příkladu románu Maxyma Dupeško Příběh důstojný celého jabloňového sadu)* zkoumá různé aspekty tohoto Dupeškova díla vzhledem k problematice národní identity. Podle K. Kuznietsové Dupeško ve svém díle vytváří prozaickou symbiózu, kde se protínají hranice mezi žánry a tematikou a částečně se stírají.

Další část sborníku tvoří příspěvek Lenky Paučové, *Motiv tzv. nahodilé rodiny v Deníku spisovatele ve vztahu k ostatní tvorbě F. M. Dostojevského*, který se věnuje rodině a rodinným vztahům v ruské literatuře 19. století, obrazu rodiny v tvorbě Dostojevského, štěstí v pojetí Dostojevského a motivu nahodilé rodiny, kde autorka poukazuje na rozvíjení motivu nahodilé rodiny v tvorbě Dostojevského, která má v interpretaci spisovatele specifické rysy a význam.

Předposledním badatelským výstupem je studie Kateřiny Rysové, *Charakteristika internetové reklamy (s důrazem na reklamu v oblasti vzdělávání)*, v níž se autorka soustředí na některé jazykové prostředky typické pro styl reklamy a její podobu v oblasti vzdělávání u ruské a české reklamy, která zasahuje do oblasti PR a stojí na pomezí reklamy komerční a hodnotové. Uvedené příklady využívají slovní zásobu

spisovného jazyka. K. Rysová dochází k závěru, že v reklamním stylu v oblasti vzdělávání převažují charakteristické znaky poukazující na kvalitu, uplatnitelnost a jedinečnost vzdělávací instituce či služeb.

Knihu uzavírá studie Magdalény Marie Semrádové, *Percepce jedince a problematika společnosti na pozadí dějinných událostí v ruském a bulharském prostředí*. Na příkladu děl Bulata Okudžavy *Nebohý Avrosimov* a *Pod Jařmem* Ivana Vazova je zde zkoumána koncepce člověka a společnosti v ruské a bulharské literární tvorbě. Doktorandka ve své práci srovnává motiv člověka a jeho vnímání společnosti, která souvisí s politickými událostmi, také motiv absurdity, nejistoty a svobody. V obou dílech je věrně zachycena dějinnost a duch doby, ačkoli se liší vymezením tématu, což autorka příkládá Okudžavovým vlastním autentickým zážitkům.

Sborník *Mladá slavistika III* je různorodou sondou do slavistických oborů, aktuálně zkoumaných začínajícími vědci na Ústavu slavistiky, ať už literárněvědných, historických či jazykovědných a zpracovaná témata jsou velmi zdařilými výstupy dlouhodobé badatelské práce jejich autorů.

Isabela Vaverková

Bibliografie:

PAUČOVÁ, L., ŠAUR, J. (eds) (2018): *Mladá slavistika III – Slavistika mezi generacemi*. Brno.

<https://doi.org/10.5817/NR2019-2-6>

Kontinuita podstaty a diskontinuita formy

KURFÜRST, J.: *Příběh ruské geopolitiky: jak se ruská myšlenka zmocnila více než šestiny světa*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-4026-6.

Proč se současné Rusko tak ostře vymezuje vůči Západu a útočí na liberální demokracii? Proč se stále více distancuje od politických a kulturních hodnot Evropy a jaké byly jeho pohnutky pro rozpoutání otevřeného vojenského konfliktu na jihovýchodě Ukrajiny? Nejen tyto palčivé otázky pokládá v úvodu své nejnovější publikace politický geograf a diplomat Jaroslav Kurfürst.

Z názvu monografie zřetelně vyplývá, že odpovědi na výše položené otázky autor hledá prostřednictvím analýzy ruských geopolitických koncepcí. V titulu se však neodráží jen tematické zaměření knihy, ale také její hlavní východiska.